

Anna Rudzińska

Polskie Towarzystwo Socjologiczne

Przegląd Socjologiczny / Sociological Review 14/1, 139-141

1960

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

K R O N I K A P O L S K A

NADZWYCZAJNE POSIEDZENIE POLSKIEGO TOWARZYSTWA SOCJOLOGICZNEGO POŚWIĘCONE UCZCZENIU PAMIĘCI FLORIANA ZNANIECKIEGO

Dnia 21 stycznia 1959 r. odbyło się w sali kolumnowej Pałacu Staszica posiedzenie Polskiego Towarzystwa Socjologicznego poświęcone uczczeniu pamięci profesora Floriana Znanieckiego. W zebraniu wzięli udział członkowie Towarzystwa oraz zaproszeni goście. Zebranie otworzyła prelekcja profesora Józefa Chałasińskiego pt. Florian Znaniecki socjolog polski i amerykański. Następnie profesor Jan Szczepański wygłosił referat.

Na zakończenie odczytano przekład wspomnienia pośmiertnego, tj. memoriału uchwalonego na specjalnym posiedzeniu poświęconym pamięci F. Znanieckiego przez Senat University of Illinois w Urbana-Champaign, którego profesorem był Znaniecki od r. 1940 aż do śmierci.

A. K.

POLSKIE TOWARZYSTWO SOCJOLOGICZNE

W dniu 28 lutego 1959 r. odbyło się w Warszawie Walne Zgromadzenie Polskiego Towarzystwa Socjologicznego. Towarzystwo zostało zawiązane na bazie Sekcji Socjologicznej Polskiego Towarzystwa Filozoficznego w dniu 13 grudnia 1957 roku, a w lutym odbyło się pierwsze doroczne Walne Zgromadzenie celem wybrania Zarządu Głównego na miejsce Zarządu Tymczasowego, uchwalenia Statutu i planu pracy Towarzystwa na rok najbliższy.

W zebraniu wzięło udział 91 członków uprawnionych do głosowania. Przewodniczącym Zarządu Głównego został wybrany dotychczasowy Przewodniczący Zarządu Tymczasowego, prof. dr Stanisław Ossowski, członkami: prof. dr Nina Assorodobraj, prof. dr Józef Chałasiński, prof. dr Jan Szczepański, prof. dr Tadeusz Szczurkiewicz, doc. dr Antonina Kłoskowska, doc. dr Stefan Nowakowski, doc. dr Jan Lutyński i dr Stefan Nowak, zastępcami członków: prof. dr Julian Hochfeld, prof. dr Stanisław Kowalski i mgr Zygmunt Pióro. Zarząd ze względu na nieobecność dr Lutyńskiego i dr Nowaka w kraju, postanowił dokooptować do Zarządu i powołać na stanowisko skarbnika mgr Zygmunta Pióro oraz na członka Zarządu prof. dr Juliana Hochfelda. Zastępcą przewodniczącego został prof. dr Jan Szczepański, sekretarzem prof. dr Stefan Nowakowski. Do Komisji Rewizyjnej powołani zostali mgr Łyszy, mgr Przesławska i mgr Skórzyński. W skład Sądu Koleżeńskiego powołano prof. dr Ninę Assorodobraj, prof. dr Juliana Hochfelda i dr Marię Bielińską-Hirszowicz.

W okresie od powstania Towarzystwa do Walnego Zgromadzenia odbyło się 10 zebrań naukowych, na których prelegenci krajowi i zagraniczni poruszali różne zagadnienia współczesnej socjologii. M. in. prof. dr Jan Szczepański wygłosił odczyt pt. „Socjologia i psychologia”, prof. dr Maria Ossowska: „Bernard Mandeville jako socjotechnik”, mgr

Andrzej Siciński zdawał sprawozdanie z działalności Radiowego Ośrodka Badania Opinii Publicznej. Z prelegentów zagranicznych Towarzystwo gościło prof. dr Paula F. Lazarsfelda, który wygłosił odczyt o socjologii amerykańskiej, a prof. dr C. Wright Mills mówił o roli inteligencji we współczesnych przemianach społecznych.

Od Walnego Zgromadzenia Polskiego Towarzystwa Socjologicznego (luty 1959) odbyło się 5 zebrań naukowych, na których prelekcje wygłaszali uczeni krajowi i zagraniczni. W styczniu odbyło się uroczyste zebranie poświęcone pamięci Floriana Znanickiego. Na zebraniu tym prof. dr Józef Chałasiński wygłosił odczyt pt. „Florian Znanicki, socjolog polski i amerykański”, zaś prof. dr Jan Szczepański referat pt. „Podstawowe koncepcje metodologiczne socjologii Floriana Znanickiego”. W kwietniu prof. Georges Friedmann z Paryża mówił o problemach postępu technicznego (*Le progrès technique — liberté ou servitude*), prof. Teodor Abel z Columbia University — o kierunkach rozwojowych socjologii amerykańskiej; ponadto odbyło się zebranie informacyjno-towarzystwie z panami Healdem i Stonem, przedstawicielami Fundacji Forda, którzy pragnęli zapoznać się ze stanem i potrzebami polskiej socjologii. W maju dr Sarapata mówił o prestiżu poszczególnych zawodów w Polsce na podstawie własnych badań socjograficznych. W czerwcu gościem PTS był prof. dr Zygmunt A. Piotrowski z Jefferson College (Philadelphia), który wygłosił odczyt o zastosowaniach metody badań Rorschacha w najnowszej socjologii i psychologii amerykańskiej. Profesorowie Abel i Piotrowski wygłaszali prelekcje w języku polskim.

W czasie trwania Międzynarodowego Seminarium Badania Opinii Publicznej, które odbyło się w Warszawie we wrześniu 1958 r., Towarzystwo zorganizowało kilka spotkań naukowych i towarzyskich gości zagranicznych z socjologami polskimi oraz miejscowymi działaczami społecznymi.

W okresie sprawozdawczym powstał Oddział Towarzystwa w Poznaniu, gdzie przewodniczącym Zarządu Oddziału został prof. dr Tadeusz Szczurkiewicz. W stadium organizacji znajdowały się Oddziały w Krakowie i Wrocławiu oraz Oddział w Łodzi. Poza tym Towarzystwo posiada członków w Lublinie, Toruniu i Wrocławiu i zamierza tam również w przyszłości zorganizować powstanie miejscowych Oddziałów.

Od początku istnienia Towarzystwa zgłosiły projekty działalności dwie sekcje, Urbanistyczna i Badania Opinii Publicznej. Sekcja Urbanistyczna przewiduje stałe kwartalne seminaria poświęcone rozwojowi zagadnień socjologiczno-urbanistycznych w Polsce. Przewodniczącą jej jest mgr Zygmunt Pióro. Natomiast Sekcja Badania Opinii Publicznej przy Polskim Radio nie podjęła dotychczas, oprócz współdziałania w Światowym Seminarium Opinii Publicznej, żadnej odrębnej działalności. W miarę rozwoju Towarzystwa przewiduje się powstanie nowych sekcji, zależnie od zapotrzebowania społecznego.

Towarzystwo prowadzi stałe prace bibliograficzne dotyczące materiałów książkowych i czasopiśmienniczych socjologii polskiej, planuje również wydawanie biuletynu PTS w języku angielskim celem propagowania polskiej socjologii w świecie. Opracowana została bibliografia polskich wydawnictw socjologicznych za rok 1958. Z ramienia Komisji Bibliograficznej doc. dr Zygmunt Gross pozostaje w tych sprawach w stałym kontakcie z wydawnictwem UNESCO dla spraw bibliografii socjologicznej.

Polskie Towarzystwo Socjologiczne postanowiło zainicjować wydanie dzieł wszystkich Floriana Znanickiego i powołać w tym celu odpowiednią komisję, której przewodniczącą została dr Helena Csorbowa. Ponadto mgr Zygmunt Pióro zaproponował, aby PTS włączyło się do prac wydawniczych nad dziełami Stanisława Rychlińskiego podjętych przez Polskie Towarzystwo Urbanistyczne.

Polskie Towarzystwo Socjologiczne jest członkiem International Sociological Asso-

ciation i utrzymuje stały kontakt z zagranicznymi ośrodkami socjologii. Przygotowało się m. in. do udziału w Kongresie Socjologicznym w Mediolanie we wrześniu br. Również Towarzystwo współdziała przez swój Zarząd Główny w informowaniu polskich socjologów o możliwościach uzyskania stypendiów naukowych zagranicznych.

W końcu września 1959 r. Polskie Towarzystwo Socjologiczne liczyło 150 członków.

Anna Rudzińska

UNIwersYTECKI OŚRODEK SOCJOLOGICZNY W KRAKOWIE

W życiu naukowym Krakowa tradycje badań socjologicznych sięgają ostatniej ćwierci XIX i początków XX w. Łączą się one z działalnością kilku uczonych, jak m. in. Bolesława Limanowskiego, Ludwika Gumpłowicza, Karola Potkańskiego i Franciszka Bujaka¹. W okresie międzywojennym powstał socjologiczny ośrodek uniwersytecki przez rozszerzenie zakresu etnologicznej katedry prof. Jana St. Bystronia, powstałej w r. 1925, także na dziedzinę socjologii. Po przeniesieniu się prof. Bystronia do Warszawy, kierownictwo tej katedry objął w jesieni 1935 r. prof. Kazimierz Dobrowolski. Poza tym problematykę socjologiczną uwzględniało również seminarium prof. Zygmunta Mysłakowskiego (badania z zakresu socjologii wychowania²) i seminarium prof. Jerzego Landego (badania z zakresu socjologii prawa).

Ostatnia wojna przerwała prace badawcze, które odżywają dopiero po wyzwoleniu Krakowa w r. 1945. Odnowiło swą działalność Seminarium Etnologiczne i Socjologiczne UJ pod kierownictwem prof. K. Dobrowolskiego. Wydział Filozoficzno-Historyczny ówczesnej Polskiej Akademii Umiejętności powołał do życia w tym samym roku Komisję Socjologiczną. Wyższa Szkoła Nauk Społecznych Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego³, założona w r. 1946, zorganizowała Studium Naukowo-Badawcze pod kierownictwem prof. Stefana Grzybowskiego, gdzie uwzględniono również zagadnienia socjologiczne. Lata 1951—1956 przyniosły poważne zahamowanie badań socjologicznych. Podjęte zostały one ponownie w r. 1957 głównie na Uniwersytecie Jagiellońskim. Socjologia wchodzi w zakres dwóch katedr: Katedry Etnografii Ogólnej i Socjologii oraz Katedry Socjologii i Demografii pozostającej pod kierownictwem prof. Pawła Rybickiego. Problematykę socjologiczną uwzględniają poza tym: Zakład Teorii Państwa i Prawa pod kierownictwem prof. Konstantego Grzybowskiego i Zakład Oświaty i Kultury Dorosłych pod kierownictwem prof. Maksymiliana Siemińskiego. Z placówek pozauniwersyteckich wymienić należy Krakowski Ośrodek Badań Prasoznawczych z jego Sekcją Socjologiczną (pod kierownictwem mgr Władysława Kobylańskiego). Poza tym powstała w r. 1959 Komisja Socjologiczna Oddziału PAN w Krakowie.

Sprawozdanie niniejsze obejmuje działalność Zakładu Etnografii Ogólnej i Socjologii UJ oraz Zakładu Socjologii i Demografii UJ.

I. ZAKŁAD ETNOGRAFII OGÓLNEJ I SOCJOLOGII UJ (1945-1959)

Działalność dydaktyczna i naukowo-badawcza Zakładu w latach 1945—1955 omówiona została szczegółowo w sprawozdaniu, zamieszczonym w „Kwartalniku Historii

¹ Por. W. Semkowicz, *Życie naukowe współczesnego Krakowa*, „Nauka Polska”, 1938, t. XXIII, s. 97/98.

² Por. m. in. Z. Mysłakowski, *Rodzina wiejska jako środowisko wychowawcze*, Warszawa — Lwów 1931, s. 3—32 i in.

³ Wyższa Szkoła Nauk Społecznych w Krakowie uległa ostatecznej likwidacji w r. 1952.